

LÆRERVEILEDNING FOR UTSTILLINGEN TIL OLAF STORØ, «LIGG INNA»

Tilpasses alle trinn;
grunnskole, videregående skole og
voksenopplæringen.

Nordnorsk Kunstmuseum, Nordover Kunstsenter Longyearbyen,
november 2024 – oktober 2025

INTRODUKSJON

Velkommen til Nordover Kunstsenter og utstillingen «Ligg Unna» av Olaf Storø og Nordnorsk Kunstmuseum!

Denne veiledningen er utarbeidet av formidlingsavdelingen ved Nordnorsk Kunstmuseum og er ment for deg som legger utstillingen inn i undervisningen. Dette avtales med direkte med daglig leder, Julie Lillelien Porter.

Skolebesøkende er en av våre viktigste publikumsgrupper, og vi har derfor et særlig fokus på god pedagogisk formidling ved Nordnorsk Kunstmuseum.

Dette dokumentet vil gi deg praktisk informasjon, informasjon om museet, kunstner og utstilling, og forslag til mulige aktiviteter både før, under og etter besøket basert på et utvalg fra overordnet del i LK20.

Lærerveiledningen kan derfor tilpasses til alle trinn; grunnskole, videregående skole og voksenopplæringen.

PRAKTISK INFORMASJON

Før du kommer, må du gi beskjed til daglig leder på Nordover som koordinerer alle skolebesøk. Send epost til julie.lillelien.porter@lokalstyre.no

Eposten må inneholde:

- Skole
- Trinn
- Antall elever og lærere
- Eventuelle tilpasninger
- Kontaktinformasjon
- Ønsket tidspunkt (oppgi gjerne flere alternativer)

Før du kommer kan det også være lurt å ha snakket med elevene om hvordan man oppfører seg i en utstilling. Vi ønsker at alle skal ha gode opplevelser av å være i våre utstillinger samtidig.

Når du kommer tar du kontakt i resepsjonen med riktig antall elever, dette er viktig for vår sikkerhet og administrative virksomhet.

KORT OM NORDNORSK KUNSTMUSEUM

Nordnorsk Kunstmuseums formål er å skape interesse for, øke kjennskapen til og kunnskapen om billedkunst og kunsthåndverk i den nordnorske landsdelen med visjonen om at «kunst beveger». Nordnorsk Kunstmuseum betjener regionene Troms, Finnmark og Nordland, samt Svalbard. Museet er Norges nordligste statlig finansierte kunstmuseum og spiller en betydelig rolle i den regionale, nasjonale og internasjonale kunstverdenen. Sentralt i museet er ivaretagelse, forskning, formidling og aktivering av samlingen på over 2 200 verk av kunstnere fra 1600-tallet til i dag. Museets verdier er åpen, relevant og medskapende, og er opptatt av sosial rettferdighet og klimarettferdighet.

Nordnorsk Kunstmuseum har vært i Tromsø siden 1985, og har de senere årene gått fra denne ene lokasjonen, til tre lokasjoner. Det jobbes mot et nytt museumsbygg i Tromsø, i samarbeid med Tromsø Kommune og Arktisk Filharmonik; Kulturkvartalet.

I dag har Nordnorsk Kunstmuseum programmeringsansvaret også for Nordover Kunstsenter i Longyearbyen, og er nøkkelpartner i kunstnerresidensen Artica Svalbard.

Museet har hatt kontorer og ansatte i Bodø siden 2023, og vil åpne et eget bygg som Avdeling Bodø på nyåret i 2025.

KORT OM NORDOVER KUNSTSENTER

Nordover åpnet i november 2022 og ble med det verdens nordligste kunstsenteret. Det ligger i Longyearbyen på Svalbard i den øvre polarsirkelen.

Nordover sitt mål er å tilby kunstutstillinger og arrangementer av høy kvalitet for både Svalbard-besøkende og lokalsamfunnet, med fokus på problemstillinger spesielt knyttet til Svalbard og polarområdene.

Kunstsenteret er et fast hjem for Stiftelsen Kåre Tveter Samlingen og viser en permanent utstilling med Tveter. Ut over dette er det Nordnorsk Kunstmuseum som har programansvar for resten av utstillingsvirksomheten.

Nordover har også en liten toppmoderne kino med 32 seter.

KORT OM KUNSTEREN OG KUNSTEN HANS

Olaf Storø er født i Levanger i Trøndelag (1948), og har jobbet med kunsten på heltid siden 1987. Han kom til Svalbard første gang i 1989 for et opphold på Kunstnerhytta i Ny-Ålesund, et besøk som satte dype spor. I dag har Storø registrert adresse i Longyearbyen, hvor han flyttet til i 2003 og tilbringer mer enn halve året av gangen. Det er gjerne på vinterhalvåret han kommer, når naturen og lyset er på sitt mest ekstreme og givende.

Storø jobber med den grafiske teknikken «litografi». Litografi, lito, eller steintrykk, er en veldig gammel teknikk for trykking av bilder hvor det er den kjemiske reaksjonen mellom vann og olje som utgjør prosessen, og det er ikke mange verksteder igjen i Norge som lengre benytter seg av denne trykketeknikken. I utstillingen finner vi Storøs private håndpresse, samt en litostein han har brukt til et annet isbjørn-motiv. Storø får et tett forhold til disse steinene – de blir nærmest nære venner med han underveis i prosessen. Steinen følger han fra motiv til motiv da den kan benyttes ganske mange ganger før motivet slies ut.

Ligg Unna er en utstilling som setter søkelys på Olaf Storø som grafikker, og lar oss se nærmere på den kunstneriske prosessen og de viktige tematikkene han er opptatt av selv.

KORT OM UTSTILLINGEN

Ligg unna (2019) er kunstverket hele utstillingen har basert seg på. I verket ser en isbjørn oss midt i øyene og gir oss tydelig beskjed: «*Ligg unna. Her skal du ikke være. Dette landskapet er ikke skapt for mennesker*».

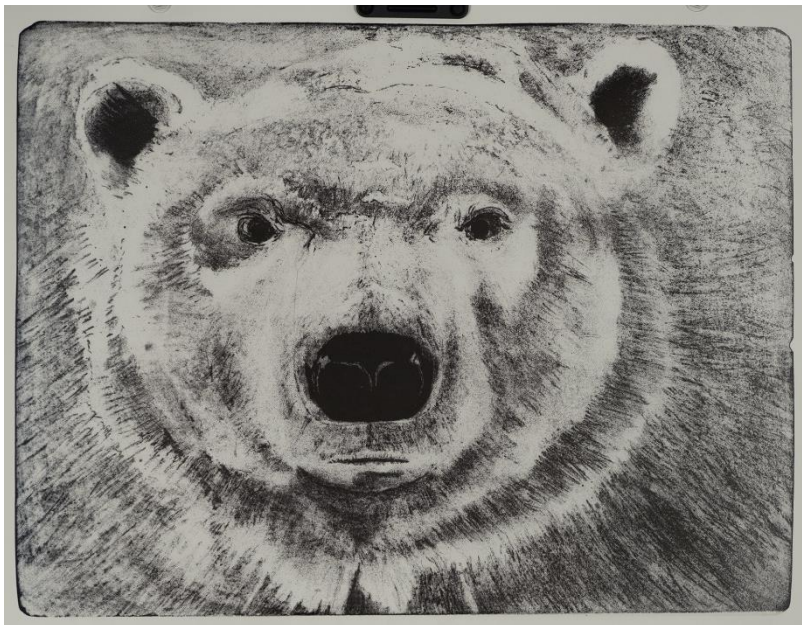
Hva har et menneske å gjøre i et landskap som ikke er skapt for mennesket?

I utstillingen finner vi nærmere 80 unike versjoner av motivet montert tett i tett. Monteringen gir assosiasjoner til «popkunst» eller «pop-art», en kunstretning som oppsto i Europa og USA på 1950- og 1960-tallet som en kunstnerisk og direkte respons på etterkrigstidens nye forbruksmønstre og populærkultur. Blant retningens mest fremstående kunstnere er det Andy Warhol og hans Marilyn Monroe-serie (repetisjoner av Monroes-portrett i ulike farger plassert i et rutenett). Slik som Monroe er blitt et symbol på skjønnhetsbildet i sin tid, har isbjørnen blitt symbolet på den arktiske klimakrisen.

For Olaf Storø kan bjørneportrettet kanskje også ses på som et slags selvportrett av en kunstner som har fått nok av turister? I den siste Svalbardmeldinga av 2024 (Meld. St. 26) står det at «*Regjeringen vil legge til*

rette for at reiselivet også fremover skal være et viktig grunnlag for samfunnet i Longyearbyen».

Storø viser til Sysselimester Lars Fauses uttalelse om å jobbe for å opprettholde «business as usual» til tross for krigen i Ukraina. I den spente situasjonen ønsker Storø å beholde kontakt med russiske og ukrainske venner han har hatt siden 1989. Kunsten har i seg håp, tro og ikke minst kjærlighet, sier Olaf Storø. Som et grep i utstillingen, og i tråd med Storøs ønske om å fremheve viktigheten av Svalbards internasjonale samfunn, er alle tekstene i utstillingen oversatt til russisk og ukrainsk.

UTDRAG FRA OVERORDNET DEL LK20

Vi ønsker at lærerveiledningen vil bidra til inspirasjon og tverrfaglighet, da den vektlegger å utvikle grunnleggende ferdigheter, kritisk refleksjon og kreativitet, og passer spesielt inn i overordnet del fra LK20;

1.2: identitet og kulturelt mangfold:

- *Innsikt i vår historie og kultur er viktig for utvikling av elevenes identitet og skaper tilhørighet til samfunnet. Elevene skal lære å kjenne de verdiene og tradisjonene som bidrar til å samle menneskene (...).*

1.4: skaperglede, engasjement og utforskertrang:

- *Elever som lærer om og gjennom skapende virksomhet, utvikler evnen til å uttrykke seg på ulike måter, og til å løse problemer og stille nye spørsmål.*

1.5: respekt for naturen og miljøbevissthet:

- *Mennesket er en del av naturen og har ansvar for å forvalte den på en forsvarlig måte. (...) Elevene skal utvikle bevissthet om hvordan menneskets levesett påvirker naturen og klimaet, og dermed også våre samfunn.*

FORMIDLINGSVEIENE INN TIL KUNSTEN

Denne delen av dokumentet kommer med forslag til det vi kaller *refleksjonsstartere* og *kreative etterspill*.

Refleksjonsstartere er forslag til samtaler før dere møter utstillingen som gjerne foregår i klasserommet, men som kan fortsette i spørsmål som kan diskuteres underveis i utstillingen.

Kreative etterspill egner seg godt å gjøre sammen i klasserommet eller ute, etter at dere har sett utstillingen.

Refleksjonsstarterne

Før dere møter utstillingen

Inngang 1: Søk på nettet i klasserommet etter ett eller flere av følgende ord:

Pop Art / relasjoner / grafiske trykkt teknikker / selvportrett / klimakrise / arktisk / isbjørn / popkultur / turisme / respekt / å forvalte / Marilyn Monroe-serien / kulturforskjeller / tradisjoner / aktivisme / landskap / forbrukermønster / reiseliv / Andy Warhol / påvirkningskraft / språkets betydning / symbolikk

Inngang 2: Gå sammen to og to og beskriv hvor du kommer fra. Hvordan ser huset ditt ut? Hvordan ser naturen rundt ut? Hva er viktig for deg å ta vare

Side 6 av 8

på i ditt nærmiljø – av natur eller kultur? Hvilke historier velger du å fortelle om hjemmeplassen din, og hvorfor? Tegn gjerne det dere snakker om samtidig som dere snakker om det.

I utstillingen eller etter utstillingen

Inngang 1: Gjør deg opp dine egne personlige tolkninger og opplevelser i møte med *Ligg unna* (2019). Husk at kunst ikke bare kan forstås på én bestemt måte; det er alltid et personlig møte. Med utgangspunkt i det dere har snakket om i klasserommet, hvordan forstår du tematikkene annerledes når du ser *Ligg Unna*? Ta deg tid til å notere stikkord på et ark med det du sitter igjen med etterpå.

NORD
NORSK
KUNST
MUSEUM

Inngang 2: Diskuter eller reflekter over noen av disse temaene, i gruppe på tre eller fire:

- Hvordan blir isbjørnen påvirket av politikken og turismen?
- Hvordan blir folk som bor på Svalbard påvirket av dette?
- Reflekter rundt hvorfor kunstneren bruker litografi som ett av sine kunstneriske formspråk.
- Hva kan utstillingstittelen “Ligg Unna” bety?
- Hvilke spor setter du etter deg i dag, både fysisk og digitalt?
- Hvorfor har kunstneren benyttet farger når isbjørnen egentlig er hvit? Hva symboliserer de ulike fargene? Hvorfor har kunstneren valgt akkurat disse fargene? Hva betyr de for deg?
- Respekten for naturen på Svalbard: hvordan kan vi vise respekt for naturen når vi griper inn i den? Når er det skadelig? Hvordan forlater vi naturen?
- Respekten for ulike kulturer på Svalbard: Hvordan viser vi respekt for, og ta vare på, alle de forskjellige kulturene?
- Hva kjennetegner Svalbard for deg?
- Kollektive historier og personlige historier: "Hvem er VI"? og "Hvem er DU"?

Kreative etterspill

Trykkeverksted: «Fantasiportrett i Popart stil»

Sted: Denne oppgaven egner seg best i klasserommet.

Materialer: papp i ulik kvalitet og tykkelse, saks, lim og akryl maling.

Tidsbruk: Oppgaven er delt inn i tre deler, du som lærer kan fordele det slik det passer din timeplan best, estimert totalt 2 timer.

Del 1: Elevene skal bygge opp et selvportrett ved bruk av papp, basert på Olaf Storø sin historie om selvportrettet i isbjørnmotivet. Elevene står fritt til å bestemme om det skal være et menneskeansikt eller noe annet, men de må kunne fortelle og begrunne valgene de tar på bakgrunn av tematikken dere har snakket om i utstillingen. Bruk pappen til å lage de ulike formene, og lim det på, lag på lag (det må ikke bli for høyt).

Del 2: Når papp-portrettet er klart, skal dere ta utgangspunkt i pop art teknikkens fargebruk. Når dere maler på fargene på pappen må dere finne den gylne balansen mellom for mye og for lite maling. Legg så et ark over den våte malingen og gni forsiktig, men nøye i ca. 5 minutter. Når arket tas forsiktig av, skal det være et avtrykk av motivet på arket. Legg så et nytt ark over og få med de siste restene. Dette kalles et «spøkelses-trykk».

Alle trykk skal merkes med nummer (for eksempel 2/5), tittel (for eksempel «Ligg Unna») og signatur.

Del 3: Finn et egnet sted i klasserommet eller på skolen og monter alle kunstverkene i en utstilling slik som Olaf Storø og Andy Warhol har gjort. Inviter gjester fra hele skolen til den offisielle åpningen!

AVSLUTTENDE KOMMENTAR FRA OSS

Tusen takk for besøket på Nordover Kunstsenter og i utstillingen *Ligg Unna* av den fantastiske grafikeren Olaf Storø.

Vi håper denne formidlingsveiledningen var nyttig for deg i undervisning og i forståelsen, samt opplevelsen, av utstillingen.

Har du tilbakemeldinger av alle slag, ta kontakt med formidlingsansvarlig Ylva Foss Valde, ylva@nnkm.no

Husk at åpningstidene er hver dag fra kl 10 – 18 og at alle besøk for skoleklasser har gratis inngang.

Velkommen igjen!